

JELENA KRIŠTO*, LANA OFAK**

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o azilu iz srpnja 2010.¹

UVODNE NAPOMENE

Hrvatski sabor dana 2. srpnja 2010. godine donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o azilu (dalje: novi Zakon). Njime je u velikom opsegu izmijenjen i dopunjen Zakon o azilu iz 2007.² koji je stupio na snagu 1. siječnja 2008. godine. Potreba za tako opsežnim izmjenama nastala je zbog usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije. Osim toga, tijekom praktične primjene Zakona iz 2007. godine uočili su se određeni nedostaci koji su se novim Zakonom nastojali ukloniti.³

Novi Zakon objavljen je u Narodnim novinama broj 88/10., a stupio je na snagu 22. srpnja 2010., osim pojedinih odredaba koje stupaju na snagu 1. siječnja 2012. godine budući da ovise o reformi upravnog sudovanja odnosno stupanju na snagu novog Zakona o upravnim sporovima.⁴ Osim toga, neke odredbe koje se odnose na institut privremene zaštite, stupaju na snagu na dan pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Radi bolje preglednosti, ovaj prikaz strukturiran je u dva glavna dijela – prvi koji se odnosi na izmjene općih i materijalnih odredaba Zakona o azilu te drugi koji predstavlja promjene u njegovim postupovnim odredbama.

* Jelena Krišto, dipl. iur.

** Lana Ofak, dipl. iur., asistentica na Katedri za upravno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu.

¹ Značajni dio ovog prikaza nastao je kao rezultat istraživanja Jelene Krišto za diplomski rad Postupak odobravanja azila u Republici Hrvatskoj koji je izrađen pod mentorstvom Lane Ofak.

² Zakon o azilu. (NN 79/07.)

³ Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o azilu, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona, http://www.vlada.hr/naslovnica/sjednice_i_odluke_vlade_rh/2010/54_sjednica_vlade_republike_hrvatske - 31. 10. 2010.

⁴ Zakon o upravnim sporovima. (NN 20/10., stupit će na snagu 1. siječnja 2012. godine.)

1. OPĆE I MATERIJALNE ODREDBE

1.1. Značenje izraza

Novi Zakon donio je brojne promjene postojećih odredaba kojima se uređuje položaj, prava i obveze tražitelja azila, azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, a neke od tih promjena vidljive su već u članku 2. u kojem se utvrđuje značenje pojedinih izraza. Tim izmjenama većina pojmova je dobila nove definicije, pa je tako *tražitelj azila* sada stranac koji podnese zahtjev za azil o kojemu nije donesena pravomoćna odluka (a ne više konačna), a *azilant* je izbjeglica koji ispunjava uvjete iz članka 4.⁵, a ne više stranac kojemu je odobren azil na temelju odredaba ovog Zakona. *Azil* je bio definiran kao zaštita kojom se ostvaruje ustavna odredba o pružanju utočišta strancu u Republici Hrvatskoj na temelju rješenja Ministarstva unutarnjih poslova (dalje: MUP ili Ministarstvo) o udovoljavanju zahtjeva za azil, sukladno odredbi članka 4. Međutim, i ta odredba je ponešto izmijenjena te po novome glasi da je azil zaštita kojom se ostvaruje ustavna odredba o pružanju utočišta izbjeglici u Republici Hrvatskoj, na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjavanju uvjeta iz članka 4.

Izmijenjeni su također i pojmovi *vjere*, *političkog mišljenja* i *određene društvene skupine* kao razlozi proganjanja zbog kojeg stranci osjećaju osnovan strah i zbog njega traže utočište u Republici Hrvatskoj. *Vjera* sada posebno uključuje teistička, neteistička i ateistička uvjerenja, sudjelovanje ili nesudjelovanje u privatnim ili javnim formalnim vjerskim obredima, bilo samostalno ili u zajednici s drugima, druge vjerske obrede ili izražavanje vjere, ili oblike osobnog ili zajedničkog ponašanja koji se temelje na vjerskom uvjerenju ili iz njega proizlaze. *Političko mišljenje* posebno uključuje mišljenje, stajalište ili uvjerenje o stvarima povezanim s potencijalnim vršiteljima proganjanja⁶ te njihove politike ili metode, bez obzira je li tražitelj azila postupao po tom mišljenju, stajalištu ili uvjerenju. Pojam *određene društvene skupine* u velikoj je mjeri izmijenjen, te ona sada uključuje članove koji imaju zajedničke urođene osobine ili zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti, odnosno karakteristike ili uvjerenja u toj mjeri značajna za njihov identitet ili svijest da se te osobe ne smije prisiliti da ih se odreknu, a ta skupina ima poseban identitet u konkretnoj zemlji jer je društvo koje ju okružuje smatra različitom.

Novost je odredba koja određuje da se *spolnom orijentacijom* ne mogu smatrati djela koja se smatraju kaznenim djelima sukladno zakonodavstvu Republike Hrvatske. Značajke vezane za spol mogu se uzeti u obzir, ali same za sebe one ne predstavljaju presumpciju postojanja razloga za proganjanje. Novina se odnosi i na *sigurnu zemlju podrijetla*. Ona

⁵ Članak 4.: "U Republici Hrvatskoj odobrit će se azil strancu koji se ne nalazi u zemlji svog državljanstva ili osobi bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje uobičajenog boravišta, a koja se zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja ne može, ili se zbog tog straha ne želi staviti pod zaštitu te zemlje."

⁶ Proganjanje i ozbiljnu nepravdu mogu provoditi državna tijela, stranke ili organizacije koje kontroliraju državu ili važan dio državnog područja i nedržavni subjekti, ukoliko se dokaže da država ili stranke, odnosno organizacije koje kontroliraju važan dio državnog područja, nisu u mogućnosti ili ne žele pružiti zaštitu od proganjanja ili ozbiljne nepravde (čl. 10.).

predstavlja zemlju u kojoj je stranac boravio prije odlaska u Republiku Hrvatsku kao državljanin te zemlje ili osoba bez državljanstva s posljednjim uobičajenim boravištem u toj zemlji, ukoliko na temelju pravnog stanja, primjene propisa unutar demokratskog sustava kao i općenito političkih okolnosti proizlazi da u njoj u cijelosti i dosljedno ne postoje djela proganjanja iz članka 5. niti trpljenja ozbiljne nepravde.

Za razliku od Zakona iz 2007. godine prema kojem su azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom imali boravište, prema novom Zakonu oni imaju prebivalište. *Supsidijarna zaštita* odobrit će se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje azila, a za kojeg postoje opravdani razlozi (prije konkretna opasnost) koji ukazuju da će se, ukoliko se vrati u zemlju podrijetla, suočiti sa stvarnim rizikom trpljenja ozbiljne nepravde i koji nije u mogućnosti, ili se zbog takvog rizika ne želi staviti pod zaštitu te zemlje. Brisana je odredba kojom se supsidijarna zaštita odobravalala na rok od godinu dana s mogućnosti produživanja.

1.2. Povjerenstvo

Neke od značajnijih promjena Zakona o azilu svakako su one koje se odnose na sastav, rad i financiranje Povjerenstva kao drugostupanjskog tijela koje odlučuje o žalbama protiv odluka MUP-a. Dosadašnji Zakon propisivao je da Povjerenstvo čini predsjednik i četiri člana, od čega su se predsjednik i dva člana imenovala iz tijela državne uprave, jedan član iz reda sveučilišnih nastavnika, a jedan iz reda predstavnika nevladinih udruga koje se bave promicanjem i zaštitom prava izbjeglica. Kako bi se osigurala veća neovisnost Povjerenstva, povećan je broj članova te ga po novome čine predsjednik i pet članova, a izmijenjen je i njegov sastav. Naime, iz tijela državne uprave imenuju se predsjednik i samo jedan član, dva člana trebala bi biti iz tijela sudske vlasti, dok ostali ostaju nepromijenjeni. Članovi Povjerenstva koji su imenovani sukladno starom Zakonu nastavljaju raditi, a Vlada Republike Hrvatske je dužna u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog Zakona imenovati dodatnog člana koji se priključuje ranije izabranima u radu. Vlada Republike Hrvatske zadržava pravo da odlukom poveća broj članova Povjerenstva ukoliko se znatno poveća broj tražitelja azila i mora voditi računa da ih ne bude više od jedne trećine iz tijela državne uprave. Javni poziv za imenovanje članova objavljuje Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske⁷, a ne više Vlada Republike Hrvatske. Osim toga, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske osniva i Komisiju za provedbu izbora predsjednika i članova Povjerenstva koja s kandidatima obavlja razgovore i predlaže njihovo imenovanje Vladi Republike Hrvatske.

Novost u Zakonu je i odredba prema kojoj se sredstva za prostorne i administrativno-tehničke uvjete za rad Povjerenstva osiguravaju iz državnog proračuna, kao i sastav vijeća u kojem Povjerenstvo odlučuje na sjednicama. Ono odlučuje u vijeću sastavljenom od tri člana, od čega najmanje jedan mora biti predstavnik sudbene vlasti, a najviše jedan predstavnik tijela državne uprave. Najznačajnija novina je odredba prema kojoj Povjerenstvo nastavlja s radom do 31. ožujka 2012. godine, kada prestaju važiti sve odredbe koje se na njega odnose.

⁷ Obavijest o Javnom pozivu objavljena je u NN broj 102. od 27. kolovoza 2010. godine.

1.3. Prava i obveze tražitelja azila, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom

Tražitelj azila zadržava sva prava koja je imao prema Zakonu iz 2007. godine, ali su odredbe kojima se ta prava uređuju ponešto izmijenjene. Precizirano je da odgovarajući materijalni uvjeti za život i smještaj uključuju smještaj, hranu i odjeću osiguranu u naravi te novčanu pomoć, a istaknuto je i njegovo pravo na isprave te pravo na informacije o pravima, obvezama i postupku azila sukladno članku 22. Prema tom članku Ministarstvo je dužno informacije dati na njegovom materinskom jeziku ili na jeziku za koji se opravdano pretpostavlja da može komunicirati. Prilikom ostvarivanja prava mora se voditi računa o posebnim potrebama pripadnicima ranjivih skupina ukoliko se individualnom procjenom utvrdi postojanje takvih potreba.

Maloljetnom tražitelju azila osnovno i srednje školovanje mora se omogućiti u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za azil, odnosno u roku od godine dana ako je na temelju procjene stručnog tima škole u svakom individualnom slučaju utvrđeno da tražitelj azila ne poznaje hrvatski jezik dovoljno za pristup redovnoj nastavi. Zakon iz 2007. godine propisivao je pravo na školovanje nakon godine dana ako nije poznao hrvatski jezik.

Kako bi se zaštitio tražitelj azila, u članku 28. dodana je odredba kojom se propisuje kako nadležno tijelo neće prikupljati podatke od njegove zemlje podrijetla, ukoliko bi prikupljanje takvih podataka moglo ugroziti njegov fizički integritet i fizički integritet članova njegove obitelji koji su zajedno s njim podnijeli zahtjev, odnosno slobodu i sigurnost članova obitelji koji žive u zemlji podrijetla.

Izmjenama i dopunama Zakona bitno je izmijenjen i članak 34. kojim se propisuje besplatna pravna pomoć tražiteljima azila. Prema Zakonu iz 2007. godine ona obuhvaća opće informacije o pravima i obvezama tražitelja azila koje pruža MUP, pomoć u sastavljanju žalbe i zastupanje pred Povjerenstvom što mogu obavljati odvjetnici, odvjetnički vježbenici i pravnici iz udruga registriranih za obavljanje pravne pomoći s kojima Ministarstvo sklopi ugovor. Prema izmjenama i dopunama Zakona besplatnu pravnu pomoć više ne mogu pružiti odvjetnički vježbenici, a od 1. siječnja 2012. godine stupaju na snagu odredbe koje propisuju da besplatna pravna pomoć obuhvaća pomoć u sastavljanju tužbe i zastupanje pred Upravnim sudom Republike Hrvatske. Osim toga, brisan je dio odredbe koji je propisivao da pravo na besplatnu pravnu pomoć nema tražitelj azila za kojeg se na temelju činjenica utvrđenih u postupku može procijeniti da nema izgleda za uspjeh u postupku.

Neka prava azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom su proširena, pa im se tako produžuje pravo na smještaj sa 12 mjeseci na razdoblje od dvije godine i omogućuje rad bez radne ili poslovne dozvole. Pravo na zdravstvenu zaštitu imaju u istom opsegu kao i osiguranici obveznog osiguranja u Republici Hrvatskoj, što se prije priznavalo samo pripadnicima ranjivih skupina, dok su ostali imali samo pravo na hitnu medicinsku pomoć. U pravu na školovanje izjednačuju se s hrvatskim državljanima, te imaju pravo na priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija. Osigurava se i pravo na održavanje jedinstva obitelji koje pripada članovima obitelji koji zakonito borave u Republici Hrvatskoj.

1.4. Isprave

Rok važenja putne isprave za azilanta produžen je s dvije godine na pet godina. Strancu pod supsidijarnom zaštitom može se, u slučaju humanitarnih razloga, izdati putna isprava za stranca sukladno odredbama Zakona o strancima. Rok valjanosti iskaznice stranca pod supsidijarnom zaštitom produžen je s godine dana na tri godine.

1.5. Privremena zaštita

Institut privremene zaštite usklađen je s Direktivom 2001/55/EZ o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba i o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica u prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba. Privremena zaštita uvodi se na temelju odluke Vijeća Europske unije o postojanju masovnog priljeva raseljenih osoba (čl. 83. st. 4.), a prestaje istekom najdulje dopuštenog vremena trajanja (najduže dvije godine, uz mogućnost produženja za najviše godinu dana ako to Vijeće Europske unije odluči) te odlukom Vijeća Europske unije (čl. 86.). Navedeni članci stupit će na snagu na dan pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Tada Vlada Republike Hrvatske neće više biti nadležna za donošenje odluke o privremenoj zaštiti niti za odlučivanje o njezinom prestanku. U članku 85. jašnije su određeni razlozi za uskraćivanje privremene zaštite, a stranac pod privremenom zaštitom može raditi u Republici Hrvatskoj bez radne ili poslovne dozvole te ostvaruje pravo na obrazovanje odraslih vezano uz zaposlenje, stručno usavršavanje i stjecanje praktičnog radnog iskustva (čl. 90.).

2. POSTUPOVNE ODREDBE

Postupak azila započinje podnošenjem zahtjeva za azil, za koji je propisano da se mora podnijeti usmeno na zapisnik (čl. 53.). Time se tražitelju azila nastoji osigurati prilika da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima i u slučaju kada ne postoji obveza saslušanja tražitelja azila. Saslušanje tražitelja azila može se izostaviti, sukladno članku 54. stavku 9., ako se na temelju dostupnih dokaza može donijeti odluka kojom se udovoljava zahtjevu za azil, ako saslušanje nije objektivno provedivo, posebice kada tražitelj azila nije sposoban ili nije u mogućnosti sudjelovati na saslušanju zbog trajnih okolnosti na koje sam ne može utjecati, ili ako nakon razmatranja svih informacija koje tražitelj azila iznese, postoje okolnosti iz članka 61. stavka 1. točke 2., 5., 6. i 8.⁸ na temelju kojih se zahtjev smatra očito neutemeljenim.

Izmijenjena je odredba članka 56. o uvjetima donošenja odluke u ubrzanom postupku. Odluka o tome hoće li se odluka donijeti u ubrzanom postupku ili će se provesti "redovan" postupak ostavljena je diskrecijskoj ocjeni Ministarstva, pod uvjetom da je

⁸ Radi se o sljedećim okolnostima: ako je tražitelj azila iznio samo informacije koje nisu važne ili su od minimalne važnosti za ishod postupka (t. 2.), ako je tražitelj azila iznio nedosljedne, kontradiktorne, nemoguće ili nedovoljne činjenice koje zahtjev čine neuvjerljivim (t. 5.), ako tražitelj azila podnese novi zahtjev u kojem ne iznese nove relevantne činjenice (t. 6.), ako tražitelj azila podnese zahtjev s očitom namjerom da odgodi ili spriječi izvršenje odluke koja bi imala za posljedicu njegovo udaljenje iz Republike Hrvatske (t. 8.).

ispunjena jedna od dviju propisanih pretpostavki: ako Ministarstvo može donijeti pozitivnu odluku na temelju dostupnih dokaza ili ako postoje razlozi za odbijanje zahtjeva kao očito neutemeljenog. Od 1. siječnja 2012. godine, kada će stupiti na snagu novi Zakon o upravnim sporovima, protiv odluke donesene u ubrzanom postupku žalba neće biti dopuštena, a tražitelj azila moći će podnijeti tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od dana dostave odluke. U obrazloženju prijedloga Zakona navodi se da je kratak rok propisan u cilju zaštite načela učinkovitosti i ekonomičnosti. Međutim, ako će Upravni sud Republike Hrvatske odlučivati duže od rokova koje mu određuje zakonodavac⁹, ovakva odredba neće ispuniti zadani cilj učinkovitosti i ekonomičnosti postupka, već će predstavljati otežavanje ostvarivanja ustavom zajamčenog prava na sudsku zaštitu protiv pojedinačnih akata tijela upravne vlasti. Podsjećamo da je prema Zakonu o upravnim sporovima, rok za podnošenje tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske 30 dana od dana dostave odluke.

Budući da zahtjev za azil uključuje i supsidijarnu zaštitu, izmijenjeni su razlozi za odbijanje zahtjeva za azil iz članka 58. Zahtjev za azil odbit će se ako tražitelj azila ne ispunjava uvjete za odobrenje azila iz članka 4. i uvjete za odobrenje supsidijarne zaštite iz članka 7. ili ako postoji neki od razloga za uskraćivanje azila iz članka 6., odnosno za isključenje supsidijarne zaštite iz članka 8. Ako nisu ispunjeni uvjeti za odobrenje azila sukladno članku 4., Ministarstvo po službenoj dužnosti mora utvrditi postoje li uvjeti za odobrenje supsidijarne zaštite. Nadopunjeni su i razlozi za odbijanje zahtjeva za azil u ubrzanom postupku kao očito neutemeljenog, međutim ne radi se o bitno drugačijim razlozima u odnosu na dotadašnje.

Značajne su i izmjene u članku 62. u pogledu obustave postupka. U slučaju da je postupak obustavljen zato što je stranac napustio Republiku Hrvatsku za vrijeme trajanja postupka, pa bude vraćen u Republiku Hrvatsku, u svrhu zaštite od proganjanja ili ozbiljne nepravde, omogućit će mu se podnošenje novog zahtjeva za azil, ako to želi. Radi sprječavanja zlouporabe postupka i zaštite načela učinkovitosti i ekonomičnosti, ako stranac nakon obustavljenog postupka¹⁰ podnese novi zahtjev za azil, u postupku povodom novog zahtjeva koristit će se i činjenice, odnosno okolnosti utvrđene u obustavljenom postupku.

Nadopunjene su i odredbe članka 64. koje se odnose na poništenje azila. U slučaju da se odluka o azilu poništava zato što azilant predstavlja opasnost za sigurnost Republike Hrvatske, takva osoba koja se nalazi u Republici Hrvatskoj, ima prava sukladno Ženevskoj konvenciji, osobito u odnosu na nediskriminaciju, slobodu vjeroispovijesti, pristup sudovima, obrazovanje, nekažnjavanje nezakonitog ulaska ili boravka, prisilno udaljenje i poštivanje načela *non refoulement*.

U pogledu postupanja na granici ili u tranzitnom prostoru (čl. 67.), skraćen je rok boravka stranca u tranzitnom prostoru sa 30 na 28 dana. Ako u tom roku ne bude donesena odluka kojom se rješava o zahtjevu, tražitelju azila dopustit će se ulazak u Republiku Hr-

⁹ Presudu o tužbi Upravni sud donosi u roku od 15 dana od dana dostave spisa predmeta (čl. 56. st. 3.).

¹⁰ Postupak azila obustavlja se ako tražitelj azila: 1. odustane od zahtjeva, 2. ne odazove se pozivu na saslušanje što ne opravda u roku od 24 sata od zakazanog saslušanja, 3. izbjegava dostavu poziva, 4. napusti Republiku Hrvatsku za vrijeme trajanja postupka, 5. napusti Prihvatilište ili adresu stanovanja duže od 3 dana bez da o tome obavijesti Ministarstvo ili pribavi suglasnost Ministarstva (čl. 62. st. 1.).

vatsku radi provođenja postupka azila. Od 1. siječnja 2012. godine, protiv odluke donesene u takvom postupku, tražitelj azila moći će podnijeti tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske u roku od 5 dana od dana dostave odluke, a sud će presudu donijeti u roku od 5 dana od dana dostave spisa predmeta. U obrazloženju prijedloga Zakona tako izuzetno kratak rok opravdava se nastojanjem da se cjelokupni postupak provede u roku boravka stranca u tranzitnom prostoru.

Među pretpostavke za mogućnost ograničenja kretanja tražiteljima azila u članku 74. dodan je slučaj podnošenja zahtjeva za azil tijekom postupka prisilnog udaljenja u cilju onemogućavanja daljnjeg postupka prisilnog udaljenja (takav slučaj već je bio predviđen u Zakonu o strancima). Kretanje ranjivih skupina tražitelja azila neće se ograničiti smještajem u Prihvatni centar za strance u slučaju napuštanja ili pokušaja napuštanja Republike Hrvatske prije okončanja postupka ili podnošenja zahtjeva za azil tijekom postupka prisilnog udaljenja. Odredbe prema kojima se tražiteljima azila može ograničiti kretanje smještajem u Prihvatni centar za strance proširene su i na slučajeve zaštite nacionalne sigurnosti i pravnog poretka Republike Hrvatske te podnošenja zahtjeva za azil tijekom postupka prisilnog udaljenja u cilju onemogućavanja daljnjeg postupka prisilnog udaljenja. Produljena je mogućnost produženja ograničenja, koje iz opravdanih razloga može trajati ukupno 6 mjeseci (prema Zakonu iz 2007. godine moglo je trajati ukupno 4 mjeseca).

Protiv rješenja o ograničenju kretanja tražitelj azila može podnijeti tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske, koja ne odgađa izvršenje rješenja. Odluku o tužbi Upravni sud Republike Hrvatske donijet će nakon usmene rasprave u roku od 15 dana od dana dostave spisa predmeta. Budući da se radi o rješenjima koja sadrže diskrecijsku ocjenu, vrlo je upitna mogućnost ostvarenja adekvatne pravne zaštite tražitelja azila u takvom slučaju, budući da Upravni sud Republike Hrvatske smije ispitivati samo zakonitost takve odluke, a u diskrecijsku ocjenu ne smije ulaziti.

2.1. Drugostupanjski postupak

Rokovi za žalbu Povjerenstvu, uz dvije iznimke, usklađeni su sa Zakonom o općem upravnom postupku¹¹ (dalje: ZUP) koji propisuje da se žalba izjavljuje u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, ako nije propisan duži rok. Rokovi su, protivno ZUP-u, kraći u slučaju odluke donesene u ubrzanom postupku, pri čemu rok iznosi 8 dana, te u slučaju odluke donesene u postupku na granici ili u tranzitnom području, gdje rok iznosi 5 dana.

Izmijenjene su odredbe članka 68. stavka 1. u pogledu provođenja drugostupanjskog postupka te je propisano da Povjerenstvo donosi odluku na temelju činjenica utvrđenih u prvostupanjskom postupku i tijekom saslušanja tražitelja azila. U drugostupanjskom postupku mogu sudjelovati i predstavnici MUP-a kao stranka u postupku.

Odredbe koje se odnose na Povjerenstvo prestaju važiti 31. ožujka 2012. godine. Do tog dana Povjerenstvo je dužno riješiti sve žalbe koje će zaprimati do 31. prosinca 2011. godine.

¹¹ Zakon o općem upravnom postupku. (NN 47/09.)

2.2. Sudska zaštita pred Upravnim sudom Republike Hrvatske

Kako bi se ustanovilo pravo na djelotvorno pravno sredstvo zajamčeno člankom 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda¹², od 1. siječnja 2012. godine ukida se Povjerenstvo kao drugostupanjsko tijelo nadležno za odlučivanje o žalbama, a svu kontrolu nad odlukama donesenim u postupcima uređenim Zakonom o azilu preuzima Upravni sud Republike Hrvatske. Tužba Upravnom sudu Republike Hrvatske podnosi se u roku od 30 dana od dana dostave odluke, osim u slučaju odluke donesene u ubrzanom postupku i odluke donesene u postupku na granici ili u tranzitnom području, kada su rokovi znatno kraći (iznose 8, odnosno 5 dana). Tužba odgađa izvršenje rješenja osim u slučaju tužbe protiv odluke o ograničenju kretanja.

Tražitelj azila, azilant, stranac pod supsidijarnom zaštitom i stranac pod privremenom zaštitom oslobođeni su snošenja troškova upravnog spora.

3. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o azilu usvojen je u Hrvatskom saboru gotovo jednoglasno (109 "za", 1 "protiv", 3 "suzdržana")¹³. Osim toga, potaknuo je i pozitivne reakcije UNHCR-a.¹⁴ Zakon o azilu sada je usklađen s pravnom stečevinom Europske unije, međutim, ostvarenje svrhe novih zakonskih rješenja umnogome će ovisiti i o uspješnosti reforme upravnog sudovanja koja se mora provesti do 1. siječnja 2012. godine kada stupa na snagu novi Zakon o upravnim sporovima.

¹² Taj razlog naveden je u Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o azilu, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona.

¹³ Prema Zapisniku osamnaeste sjednice Hrvatskoga sabora održane 19., 20., 21., 26., 27. i 28. svibnja; 9., 10., 11., 16., 17., 18. i 30. lipnja te 1., 2., 7., 8., 9., 12., 13., 14. i 15. srpnja 2010., <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2150> - 31. 10. 2010.

¹⁴ Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), <http://www.unhcr.hr/index.php/priopenja-za-medije/193-unhcr-pozdravlja-novi-zakon-o-azilu> - 31. 10. 2010.